

Î N C H E I E R E

24 iunie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Iurie Bejenaru

examinând admisibilitatea recursului declarat de Pleșca Elena,
în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Pleșca Elena
împotriva Oxanei Catărău și Pleșca Petru, intervenient accesoriu notarul public
Popovici Veronica cu privire la declararea nulității testamentului și a succesorului
nedemn,

împotriva deciziei din 21 ianuarie 2020 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 04 septembrie 2018, reclamanta Pleșca Elena a depus cerere de chemare
în judecată împotriva pârâților Oxanei Catărău și Pleșca Petru, intervenient
accesoriu notarul public Popovici Veronica și a solicitat a declara nul testamentul
nr. XXXXX din 07.10.2016, și a declara succesor nedemn pe Pleșca Petru, născut
la XXXXX.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că, la 21 martie 1987 a încheiat
căsătoria cu Pleșca Petru (XXXXX), iar în timpul căsătoriei s-au născut copiii
Catărău (Pleșca) Oxana (XXXXX) și Pleșca Petru (XXXXX).

La 17.02.2018, soțul a decedat și la cererea sa, notarul Popovici Veronica a
deschis dosarul succesoral nr. XXXXX. Conform informației acumulate la
dosarul succesoral la momentul decesului, soțul deținea în proprietate următoarele
bunuri: apartamentul nr. XXXXX, dobândit prin donație conform contractului de
stabilire a dreptului de proprietate asupra cotei-părți din proprietate comună în
devălmășie și donație a cotelor-părți ideale din imobil nr. XXXXX din
07.10.2016; bunul imobil cu nr. cadastral XXXXX din XXXXX, care constă din
încăpere izolată nelocativă și anume garaj - box nr. 91 cu o suprafață de 36,5 m²,
dobândit în temeiul contractului de donație nr. XXXXX din 04.03.2015;
autoturismul XXXXX (a. p. 1982), nr. de înmatriculare XXXXX.

A relevat că, ambii copii ai defunctului și reclamanta (soția defunctului) au
acceptat succesiunea la notar, iar Cătărau Oxana dispune de testament nr.
XXXXX din 07.10.2016, ce include ca obiect succesoral apartamentul nr.
XXXXX.

A susținut că, la depunerea cererii de acceptare a succesiunii notarul public
Popovici Veronica a comunicat reclamantei despre existența testamentului pe
numele fiicei Catărău Oxana și a eliberat certificat de calitate de moștenitor nr.

XXXXX din 17.08.2018, ce poate fi utilizat pentru dobândirea actelor necesare pentru a dovedi existența bunurilor ce compun patrimoniul succesoral.

A precizat că, împreună cu soțul, care a decedat deja, aveau o viață liniștită, dar din anul 2015, după ce feciorul Pleșca Petru a fost implicat în afaceri dezavantajoase, viața acestora a suferit schimbări uriașe. Liniștea care a sperat să o aibă la bătrânețe a dispărut, iar viața a devenit stresantă, deoarece litigiile patrimoniale ale fiului i-au afectat inclusiv și pe ei, creditorii îi urmăreau și pretindeau să le deposedeze și de averea lor.

A declarat reclamanta că, este pensionară și continuă să locuiască în apartamentul în care a locuit împreună cu soțul practic toată viața. Însă, după ce a fost informată de notar în privința acestui apartament că soțul defunct a întocmit testament în favoarea fiicei Catărău Oxana, presupune că a fost întocmit fără știrea sa de către soț la insistența copiilor, care au profitat de bunăvoința tatălui ce nu era în stare să le refuze dorințele.

A menționat că, datorită bunăvoinței soțului, fără știrea sa, toată averea agonisită de ea și soț în timpul căsătoriei a ajuns în proprietatea copiilor. Deci, în cazul în care se va executa conținutul testamentului lăsat de soț, reclamanta practic va rămâne pe drumuri, deoarece copiii săi acceptând moștenirea o vor priva de succesiunea asupra apartamentului în care a locuit și locuiește la moment după decesul soțului.

La fel, a relatat că, în ultima perioadă a vieții soțul a fost grav bolnav și necesita îngrijire permanentă, iar ambii copii s-au eschivat cu rea-voință de la exercitarea obligațiilor față de tatăl său Pleșca Petru.

A invocat că, ambii copii, Catărău Oxana și Pleșca Petru, au avut un comportament indecent față de tatăl lor Pleșca Petru înainte de deces, precum și faptul că împreună s-au eschivat de la acordarea ajutorului necesar în timpul bolii și nu au executat obligațiile față de tatăl lor grav bolnav, mai mult, se face vinovat de situația creată.

A specificat că, Pleșca Petru (a. n. XXXXX) urmează a fi declarat drept moștenitor nedemn al averii defunctului Pleșca Petru decedat la XXXXX.

Mai indică că, din cauza că testamentul în privința apartamentului nr. XXXXX, întocmit de soțul defunct în favoarea fiicei Catărău Oxana a fost întocmit fără știrea și acordul său, consideră că urmează a fi declarat nul.

Prin hotărârea din 24 aprilie 2019 a Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) acțiunea a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Prin decizia din 21 ianuarie 2020 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul declarat de Pleșca Elena și s-a menținut hotărârea din 24 aprilie 2019 a Judecătoriei Chișinău (sediul Centru).

Pentru a decide astfel instanța de apel a invocat că, conform art. 1449 alin. (1) Cod civil (în redacția de până la 01.03.2019), testamentul este un act juridic solemn, unilateral, revocabil și personal prin care testatorul dispune cu titlu gratuit, pentru momentul încetării sale din viață, de toate bunurile sale sau de o parte din ele.

În sensul normei enunțate este de înțeles că testamentul este un act juridic special, prin care persoana, numită testator își realizează dreptul de dispoziție pentru cauză de moarte cu privire la patrimoniul său.

Astfel, testamentul este un act juridic, prin care se manifestă voința testatorului, care trebuie să îndeplinească toate condițiile de validitate a actului juridic și anume capacitate de exercițiu, consimțământ valabil, obiect licit, determinat sau determinabil, cauză licită și morală, or testamentul întocmit cu încălcarea condițiilor de validitate a actului juridic este nul.

Raportând la caz dispozițiile citate se constată că careva temeuri de declarare nulă a testamentului nr. XXXXX întocmit la 07 octombrie 2016 nu au fost stabilite, din care considerente justificat prima instanță a ajuns la concluzia respingerii pretenției cu privire la declararea nulității testamentului.

Instanța de apel a relatat că unul din temeiurile de declarare a nulității testamentului invocat de către Pleșca Elena este că testamentul a fost întocmit fără știrea sa.

Instanța de apel a precizat că, deși reclamanta/apelantă a solicitat nulitatea testamentului nu a indicat norma aplicabilă, în temeiul căreia urmează a fi declarat nul actul juridic.

Referitor la pretenția privind declararea lui Pleșca Petru moștenitor nedemn al averii defunctului Pleșca Petru, instanța de apel a relatat că conform art. 1434 alin. (1) Codul civil (în redacția de până la 01.03.2019), nu poate fi succesor testamentar sau legal persoana care: a) a comis intenționat o infracțiune sau o faptă amorală împotriva ultimei voințe, exprimate în testament, a celui ce a lăsat moștenirea dacă aceste circumstanțe sînt constatate de instanța de judecată; b) a pus intenționat piedici în calea realizării ultimei voințe a celui ce a lăsat moștenirea și a contribuit astfel la chemarea sa la succesiune ori a persoanelor apropiate sau la majorarea cotei succesoriale ale tuturor acestora.

Colegiul judiciar a apreciat ca fiind nefondate argumentele reclamantei/apelante, or nedemnitățile sau nevrednicia succesorală constă în decăderea de drept a unui moștenitor din dreptul de a culege o anumită moștenire, inclusiv rezerva la care ar fi avut dreptul din această moștenire, deoarece s-a făcut vinovat de o faptă gravă față de cel care lasă moștenirea. Nedemnitățile succesoriale constituie o sancțiune, deoarece stopează realizarea vocației succesoriale pentru anumite cazuri. Ea va fi aplicabilă numai în cazul săvîrșirii faptelor expres determinate de lege, această normă avînd un caracter imperativ.

La fel, se reține că vor fi nedemne de a moșteni, persoanele care, intenționat, au împiedicat realizarea ultimei voințe a celui care lasă moștenirea, care prin sugestie sau captatie au determinat pe cel care lasă moștenirea să facă o liberalitate în favoarea lor sau să majoreze cota succesorală a acestora sau a persoanelor apropiate acestora. De asemenea, vor fi nedemne și persoanele care au tăinuit testamentul celui care lasă moștenirea sau i-au constrâns pe ceilalți moștenitori să renunțe la drepturile lor succesoriale, în scopul majorării părții ce li s-ar fi cuvenit lor sau persoanelor apropiate acestora.

La 18 martie 2020, Pleșca Elena a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitînd admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu remiterea cauzei la rejudecare în primă instanță.

În motivarea recursului s-a indicat prevederile art.432 din Codul de procedură civilă cât și prevederile art.206 Cod de procedură civilă.

Prin urmare a menționat că instanța de apel s-a expus asupra fondului cauzei în condițiile în care acesta a fost ilegal examinat de prima instanță, fără a fi prezent

părțile la examinarea acestuia și fără a fi depusă vreo cerere de examinare a cauzei în lipsa acestora.

Conform art.434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Cu referire la termenul de depunere a recursului, instanța de recurs menționează că Curtea de Apel Chișinău a pronunțat dispozitivul deciziei la 21 ianuarie 2020, astfel cererea de recurs declarată la 18 martie 2020 de către Pleșca Elena este depusă în termenul prevăzut de art.434 din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art.439 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

Astfel, prin prisma art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, la 20 mai 2020 instanța de recurs a comunicat intimațiilor recursul, informând despre necesitatea depunerii referinței (f.d.135), iar potrivit avizelor de recepție recursul a fost recepționat de către Pleșca Petru și notarul public Popovici Veronica la 22 mai 2020 (f.d.136-137), iar conform avizului de recepție Cătărașu Oxana nu a recepționat recursul, plicul fiind restituit cu mențiunea „nereclamat”(f.d.138).

Până la data examinării recursului, referință asupra recursului intimații nu au depus.

Examinând temeiurile recursului completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

În conformitate cu art.432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului.

Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Dat fiind faptul că temeiurile de declarare a recursului împotriva deciziei curții de apel, prin prisma prevederilor secțiunii a 2-a a capitolului XXXVIII al din Codul de procedură civilă, sunt strict delimitate de art. 432, Completul reține că reieșind din prevederile art. 437 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă, în sarcina recurentului este impusă obligația delimitării esenței, temeiului și argumentării acelei/acelor încălcări esențiale și/sau a acelor circumstanțe ce indică

la aplicarea eronată a normelor de drept material sau procedural, și care ar dicta necesitatea declarării recursului ca fiind admisibil.

În speță, însă criticile invocate de recurent nu pot duce la admisibilitatea recursului, or, acestea nu pot fi reținute prin prisma art. 432 din Codul de procedură civilă, în condițiile în care se insistă în mod exclusiv asupra reaprecierii circumstanțelor cauzei, în detrimentul evidențierii ilegalității soluției instanței de apel.

În acest context este de menționat faptul că recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt. Acest fapt denotă caracterul declarativ al recursului, fiind lipsit de esență, care evidențiază simplul fapt al dezacordului recurentului cu soluția dată de instanța de apel, precum și lipsa temeiurilor legale de declarare a recursului, având în vedere faptul că, rolul exclusiv al recursului este de a asigura efectuarea unui control de legalitate a deciziei atacate în baza temeiurilor legale de declarare a recursului strict prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Abordarea recurentei, în speță, însă evidențiază în mod clar dezacordul acesteia cu soluția dată de instanța de apel, iar argumentele recursului nu permit identificarea omisiunilor sau erorilor care ar impune declararea acestuia ca fiind admisibil.

În ce privește argumentul recurentei precum că cauza a fost examinată de prima instanță în lipsa sa este neîtemeiat, deoarece în speță la examinarea pricinii în fond, părțile au fost citate legal, fapt confirmat prin avizele de recepție anexate la dosar.

În acest context art. 61 alin. (1) CPC stipulează că, părțile sînt obligate să se folosească cu bună-credință de drepturile lor procedurale. Instanța judecătorească pune capăt oricărui abuz de aceste drepturi dacă prin abuz se urmărește tergiversarea procesului sau inducerea sa în eroare.

Prin urmare, recurenta nu poate invoca încălcarea dreptului său, în condițiile în care actele cauzei denotă cu certitudine că, au avut loc 3 ședințe de judecată-15.01.2019, 07.03.2019, 24.04.2019 (f. d. 36, 49, 62), iar neprezentarea participanților la proces nu a împiedicat examinarea cauzei.

La fel, nu este aplicabilă norma art. 206 alin. (4) CPC, dacă reclamantul și pârâtul nu s-au prezentat în judecată din motive neîtemeiate și dacă nici una din părți nu a cerut examinarea cauzei în absența sa, instanța amână procesul. Or, norma prevede posibilitatea amânării dar nu obligația instanței de amâna, în condițiile în care alin. 5) din aceeași normă indică că, neprezentarea în ședință de judecată a reprezentantului sau a unui alt participant la proces nu împiedică examinarea cauzei.

Prin prisma jurisprudenței CtEDO, recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri, trăsătură distinctivă care nu este evidențiată în cererea de recurs declarată de Pleșca Elena.

Astfel, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată lipsa temeiurilor care ar dicta necesitatea declarării recursului ca fiind admisibil.

În conformitate cu art. 270, 431 alin. (2), art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Pleșca Elena.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Galina Stratulat

Iurie Bejenaru